

Reis veilig

September was Vervoermaand en Huisgenoot in die Klaskamer het gaan kyk watter vervoermiddels jy en jou maats elke dag gebruik en hoe julle dit veilig kan doen

ELKE jaar sterf kinders op ons paaie en elke kind wat sterf, is een te veel. Dit is belangrik dat alle padgebruikers die verkeersreëls moet nakom en veilig ry, maar het jy geweet voetgangers en fietsryers het ook 'n verantwoordelikheid om die reëls te gehoorsaam? Julle is die volgende generasie en moet sorg dat Suid-Afrika veilige vervoermiddels en verantwoordelike voetgangers het. Lees hier hoe julle dit nou al kan begin doen.

Gebruik die artikel as 'n gids wat julle as 'n gesin en/of klas kan deurlees en toepas. Doen ook die aktiwiteite en sorg dat julle weet hoe om veilig oor 'n straat te loop, hoe om altyd vir motoriste sigbaar te wees, hoe om 'n goeie passasier te wees en hoe om jou fiets veilig te ry. Kennis is mag en as jy eers weet hoe, sal jy nie jouself of ander in gevaar stel nie.

TAXI'S EN MOTORS

Jy (as passasier) en die bestuurder van 'n voertuig het albei regte en verantwoordelikhede:

Jy het die **reg** om te weier om saam te ry as:

- > Die bestuurder te vinnig ry.
- > Hy drink en bestuur.
- > Hy roekeloos ry en padreëls verontagsaam.
- > Die voertuig onpadwaardig is.
- > Die bussie, taxi of motor oorlaai is – is daar meer passasiers as sitplekke?

Wat om te doen Wag vir 'n volgende taxi, bus of saamrygeleentheid. Sorg dat jy op 'n veilige plek wag. Vra jou maats om saam met jou te wag. As een van julle 'n

selfoon het, kan julle dié vra om vir julle alternatiewe vervoer te reël. Moenie jul lewe op die spel plaas en saam met 'n roekelose bestuurder in 'n voertuig klim nie. Wees liewers laat, maar veilig. Dis jou **verantwoordelikheid** om:

- > Jou veiligheidsgordel vas te maak.
- > Stil te sit en nie heeltyd te raas en die bestuurder se aandag af te trek nie.
- > Nie by vensters uit te hang of jou ledemate by 'n venster uit te steek nie.
- > Te wag tot die voertuig stilhou voor jy uitklim.

WOOTFOTO: Leerders van verskillende skole gaan met die trein op 'n uitstappie na Wellington in die Wes-Kaap. Staan hulle op 'n veilige plek? Bespreek dit in die klas.

BUSSE

Wanneer jy op 'n bus klim, moet jy die volgende in gedagte hou:

- > Sorg dat jy nie **los belts**, rugsakbande, ander items of klere dra wat aan busdeure of -relings kan vashaak nie.
- > Sorg dat jy **betyds** by die bus halte is en moenie in die pad staan of speel terwyl jy wag nie.
- > Gaan staan saam met ander passasiers in 'n tou wanneer die bus aankom en **nie in die pad nie**.
- > Wag tot die bus **heeltemal tot stilstand kom** voor julle klim.
- > Klim **een-een** in die bus.
- > Soek **dadelik** 'n sitplek en gaan sit. Moenie jou hande, kop of arms by die vensters uitsteek nie en moet ook nie te veel raas nie; dit kan die bestuurder se aandag aftrek.
- > Sorg dat jy weet waar die bus se **nooduitgange** is.
- > Hou die **paadjies skoon** en moenie tasse en ander goed daar neersit waaroor ander kinders kan val nie.
- > Wag tot die bus **stihou** voor jy opstaan om af te klim.
- > Moet nooit **agter of voor** 'n bus gaan staan nie.

TREINE

Op 'n treinspoor geniet 'n trein voorrang bo voetgangers en motoriste:

- > 'n Trein **kan nie vinnig stilhou nie**, want dit weeg 'n paar honderd ton. Daarom is dit uiters gevaarlik om op treinspore te speel en op of naby treinspore kanse te waag.
- > 'n Paar jaar gelede is berig oor **train surfing** in Suid-Afrika. Dit is wanneer kinders op 'n bewegende trein se dak staan. Dit is allesbehalwe koel; dis lewensgevaarlik. Moet nooit hierby betrokke raak nie.
- > Dit is ongelukkig ook 'n feit dat baie misdadig op van ons treine voorkom. Maak daarom seker dat die trein waarmee jy ry, **veilig** is en dat jy altyd saam met 'n groep maats ry. Sorg dat 'n volwassene altyd weet wanneer jy vertrek en dat iemand jou by jou bestemming verwag. Jy kan vir ander mense wat reeds van die treindiens gebruik maak, vra wat hul ondervinding is en of dit veilig is.

FIETSE

Fietsse is deel van die verkeer; daarom moet fietsryers sekere reëls volg:

- > Hou links.
- > Ry agter mekaar, nie langs mekaar nie.
- > Stop by stopstrate en verkeersligte wat rooi is.
- > Gebruik handseine wanneer jy gaan draai.
- > Dra 'n valhelm om jou kop te beskerm.
- > Wees heeltyd bewus van wat om jou gebeur – kyk gereeld oor jou skouer.
- > Dra opvallende kleure sodat motoriste jou makliker kan raaksien.
- > Sorg dat jou fiets in 'n goeie en werkende toestand is.

Dis jou verantwoordelikheid om jou te gedra wanneer jy van openbare vervoer gebruik maak.

Doen 'n meningspeiling

Hoeveel klasse is daar in jul graad? As daar vyf klasse is, kan julle jul klas in vyf groepe verdeel. Laat elke groep op 'n naam besluit en doen dan 'n meningspeiling by een van die klasse in jul graad. Gebruik die tabel hieronder. As daar te min klasse in jul graad is, kan julle van die ander grade se klasse gebruik.

Naam van groep .....
Datum ..... Klas wat aan die peiling deelneem .....

	Vervoermiddel skool toe	Merk met kruisies af hoeveel leerders van hierdie soort vervoer gebruik maak	Totaal
	Stap		
	Bus		
	Trein		
	Motor		
	Fiets		
	Taxi		
	Ander maniere		

Hou nou 'n klasbespreking hieroor

- > Hoe kom die meeste leerders by die skool? Hoekom dink julle is dit so?
- > Watter vervoermiddel word die minste deur die leerders gebruik? Hoekom dink julle is dit so?

(Blaai om)

